NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
04.06.2008 /IBM
Arkiv:

O-sak 12/08

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Inntektsfordelingsmodellen

Formål:
Formålet med notatet er å gi et overblikk over dagens IFM og hvilke hovedutfordringer en ser knyttet til bruk av modellen. Det gis videre en oversikt over utvikling i bevilgning fra departementet og hvordan dette har påvirket fakultetenes rammer.

1. Oversikt over dagens IFM

Arbeidet med utvikling og etablering av IFM startet i 2002. Modellen ble videreutviklet over flere år, og ble ferdigstilt våren 2005. Modellen ble brukt for fordeling 2004 og 2005, men dagens modell med elementer for forskningsresultater ble første gang implementert for bevilgning 2006. Etter dette har det vært mindre revidering av enkelte delelementer i modellen, men prinsippene og hovedelementene i modellen har ligget fast i perioden.

Formålet med IFM er at den

- skal brukes til å fordele ressurser (bevilgninger) fra nivå 1 (NTNUs sentrale ledelse) til nivå 2 (fakulteter) ut fra godkjente planer, oppnådde resultater og vedtatte parametre
- skal være et styringsredskap for NTNUs styre og ledelse
- på overordnet nivå vise sammenhengene mellom ressurstildelinger og resultater/mål for virksomheten.

IFM skal være et verktøy for styring ved NTNU. Dette har to viktige implikasjoner:

- IFM skal ikke være en kopi av departementets modell. NTNU har frihet til å gjøre sine egne prioriteringer. NTNUs modell må imidlertid være slik at den stimulerer endringer i den retningen departementet ønsker.
- Fakultetenes videre fordeling av bevilgning må skje etter fakultetenes egne prioriteringer. En felles modell for NTNU verken kan eller bør ivareta alle de hensyn som ligger innen fakultetene.

Figur 1 under viser hvordan modellen beregnet fordeling av budsjettet for budsjettåret 2007. Tall er i mill kr.

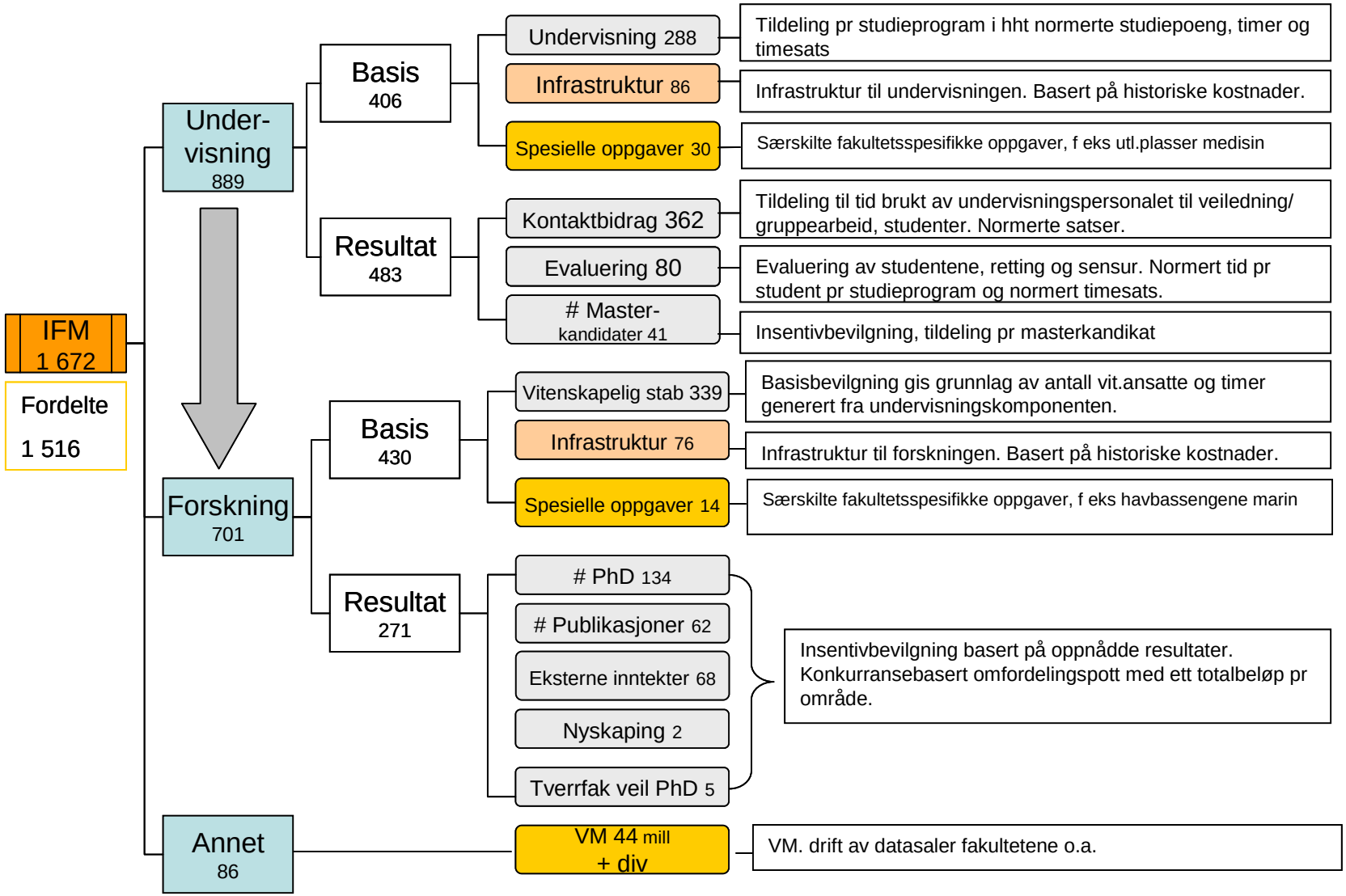

Figur 1

IFM har i dag tydelige og store intensiver som skal bidra til endret adferd innenfor ønskede områder. Insentivene, som resultatbevilgning til undervisning og forskning, er i stor grad i tråd med insentivene i departementets modell, samt med NTNUs prioriterte målområder. Forutsigbarhet for fakultetene skal sikres gjennom basisbevilgningen.

Modellen anses for å være gjennomarbeidet, den inneholder insitamenter sett i forhold til NTNUs strategi "Internasjonalt fremragende innen 2020" og har en aksept på det jevne i organisasjonen. Men en ser noen hovedutfordringer knyttet til bruk av modellen som diskuteres under.

2. Utfordringer med anvendelse av modellen

2.1. Tilpasning mellom modellens beregninger og rammene til fakultetene

Modellberegningene skjer uavhengig av i tildelingene fra departementet og fakultetenes rammer. I perioden 2005-2008 har IFM-beregningene basert på produksjonen hatt en vekst på nærmere 16 %, og for 2008 var avviket mellom IFM og de avsatte rammene på nærmere 160 mill kr. Det har derfor blitt gjennomført en proporsjonal nedskalering av beregnet beløp til fakultetene (lukking) som en tilpasning til de avsatte rammene. Figur 2 viser avviket mellom beregninger i modellen og rammene til fakultetene.

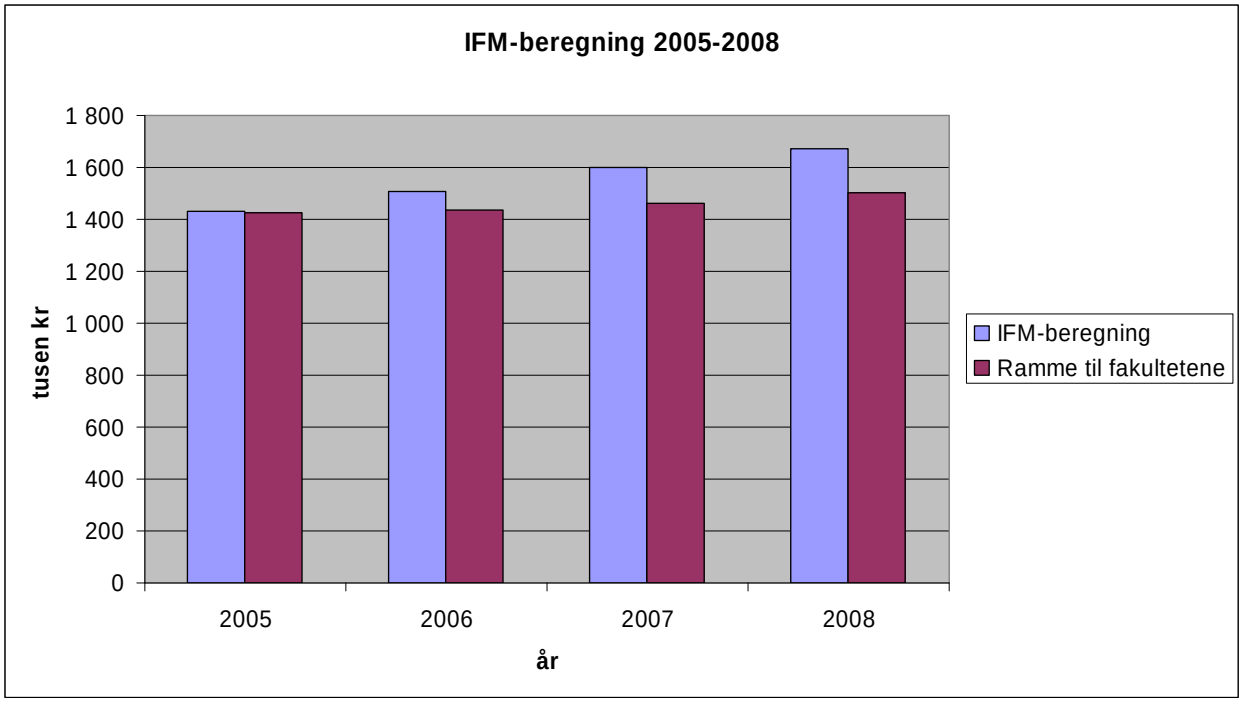

Figur 2

I perioden 2005-2007 har bevilgningene fra departementet vært gjenstand for vesentlige kutt (studieplassendringer, prinsippendringer i forskningskomponenten og hvileskjæret, totalt 90,6 mill kr). NTNU har samtidig gjennomført flere kostnadskrevende SO-satsinger (Nanolab, Hunt m fl).

Rammene til enhetene har blitt justert på grunnlag av endringer fra departementet, og total vekst i perioden 2005-2008 har vært på 77 mill kr. Studieplasskuttet ble fordelt i sin helhet ned på fakultetene med 21,2 mill kr. I tillegg ble deler av prinsippendringene i RBO ført ned med 11,4 mill kr. Hvileskjæret ble videreført ned til fakultetene med om lag 20 mill kr.

Pris- og lønnskompensasjonen for hele organisasjonen har vært lavere enn kompensasjonen fra departementet gjennom det såkalte effektiviseringskravet. Dette effektiviseringskravet ble innført fra og med styrevedtak for budsjett 2005 (styresak 84/04), og skulle gi styret handlingsrom i forhold til nye satsinger (SO-midler). I tillegg var universitetet i en periode med stor vekst i tildelingene fra departementet, og en anså det for urealistisk at enhetene ville klare å omsette veksten i tildelinger til aktivitet på kort sikt. Dette effektiviseringskravet har etter dette blitt videreført. For nærmere spesifikasjoner, se vedlegg 1.

NTNU har med andre ord vært i en situasjon med kutt i bevilgninger fra departementet, egenpålagte effektiviseringskrav og krevende SO-satsinger (blant annet for å redusere ubrukte bevilgninger). Dette har påvirket hvor mye som totalt kunne settes av til fakultetene. Samtidig øker produksjonen og beregningene i IFM uavhengig av disse forholdene.

Følgene blir at modellens insitamenter vannes ut når en foretar lukking av modellen, og enhetene opplever at de ikke får god nok uttelling for en vekst i resultatene. I en periode med liten vekst i totalrammene, men stor økning i produksjonen, vil prisene for hver produserte enhet i realiteten gå ned. Dette kan gi insentiver i begge retninger: Enten resignasjon fordi en ikke får uttelling for økt produksjon, eller en stimulering til økt produksjon for å opprettholde dagens nivå på bevilgning.

2.2. Revisjon av modellen

Modellen har vært gjenstand for kontinuerlige revisjoner siden 2005. De vesentligste endringene er gjort ved å justere kontaktbidraget og resultatdelen av forskningskomponenten. Endringene medfører at forutsigbarheten blir mindre for fakultetene mellom budsjettårene. Revisjonene har hele tiden ført til oppjusteringer av normer for ressursinnsats, uten tilsvarende reduksjon. Dette har således også vært et bidrag til differansen mellom modellen og rammene.

2.3. Videreføring av modellen nedover i organisasjonen (nivå 1 – nivå 2 – nivå 3).

Modellens intensjon er at den skal benyttes som fordeling av inntekt fra nivå 1 til nivå 2, og foretar beregninger på overordnet nivå. Modellen fanger ikke opp detaljer kostnadsstrukturen ved de enkelte fakultetene, målet har vært at hovedtrekkene skal fanges opp.
IFM er forholdsvis grovmasket, i den forstand at det er normerte timesatser og innsatstid som ligger til grunn for beregningene på utdanningssiden. Dette kan bety at innefor fakultetene kan noen utdanningstiltak være overfinansiert mens andre underfinansieres. Modellens intensjon er at disse skjevhetene skal bli korrigert når fakultetene foretar fordeling nedover til instituttene. Informasjonen om gjennomføring av ulike aktiviteter og oppgaver og de tilhørende kostnadene er vanligvis bedre på fakultetsnivå enn på overordnet nivå. Modellen verken kan eller skal ivareta alle behov for prioriteringer som tilligger de enkelte enhetene.

Resultatdelen innenfor forskningsdelen inneholder i stor grad resultatmål i hht NTNUs strategiplan, og et resultatbasert omfordelingselement som skal gi insentiver i henhold til strategien . For å ivareta de strategiske føringene, kan det være hensiktsmessig at disse insentivene i modellen viderefordeles ned til lokale beslutningstakere. Det kan i så måte være ønskelig at også fakultetene har en tilsvarende resultatkomponent i sin fordeling til instituttene som bidrar til at organisasjonen stimuleres i ønsket retning.

2.4. Kommunikasjon

Modellen er kompleks og omfattende, og det er utfordringer knyttet til kommunikasjon og forståelsen av modellen i organisasjonen.

3. Videre arbeid

Det vil særskilt bli arbeidet videre med punkt 2.1 i budsjettarbeidet og langtidsbudsjett 2009-2012. En vil spesielt legge vekt på den langsiktige budsjettbalansen mellom fakultetenes rammer og strategi- og omstillingsmidlene, og se på løsninger hvor effektiviseringskravet eventuelt blir fjernet til enhetene. Dette vil bli nærmere diskutert i budsjettsaken i august. Videre er det hensiktsmessig å styre revisjonene av IFM, og en har en for 2009-budsjettet en omforent aksept for at modellen ligger fast.

Vedlegg 1

Oversikt over kutt i bevilgninger fra departementet 2005-2007

Kutt i bevilgning:				
	2005	*2006*	*2007*	***Sum***
Studieplasskutt	10,6	10,6		21,2
Prinsippendringer i RBO		21,5		21,5
Budsjettreduksjon			47,9	47,9
Sum	10,6	32,1	47,9	90,6

***Oversikt over hvordan kuttene har blitt videreforde**lt:*

Kuttene er fordelt slik:						
		2005	*2006*	*2007*	*2008*	***Sum***
Fakultetenes driftsramme	Studieplasskutt	10,6	10,6			21,2
Fakultetenes driftsramme	Prinsippendringer i RBO		11,4			11,4
Fakultetenes driftsramme	Effektiviseringskrav	16,5	14,0	35,0	14,5	80,0
Fakultetenes driftsramme	*Sum*	*27,1*	*36,0*	*35,0*	*14,5*	*112,6*
Sentraladm. driftsramme	Effektiviseringskrav	2,0	2,5	3,7	1,9	10,1
Internhusleie	Effektiviseringskrav	3,0	-	8,5	3,8	15,3
Fellestiltak	Effektiviseringskrav	1,7	1,0	3,3	1,2	7,2
	Sum	33,8	39,5	50,5	21,4	145,2